

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskola Borås kommun och Byttorpsskolan F–6

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Borås kommun och Byttorpsskolan F-6 avseende kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska huvudmäns och rektorers arbete för att se till att fler elever får undervisning av legitimerade och behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och den aktuella skolenheten?
2. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete i tre nivåer. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Borås kommun och Byttorpsskolan F-6 i följande utsträckning:

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver i sin kartläggning inkludera samtliga lärare som undervisar skolenhetens elever.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2 oktober 2026 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån **det** identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12598) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och aktuell skolenhet. I det ingår hur rektorn och huvudmannen återkommande tar reda på nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare. Det gäller såväl behov av legitimerade lärare som behov av behöriga lärare i ämnen där lärare som är legitimerade men inte behöriga i ämnet, årskursen eller skolformen undervisar. Även möjligheterna att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintlig personal omfattas. Vidare ingår hur ansvarsfördelning och samverkan kring kartläggningsarbetet mellan huvudmannen och rektorn ser ut.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med förskollärare och lärare, rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med

rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Kartläggning och analys av behov

Huvudmannen följer kontinuerligt upp och analyserar både nuvarande och framtida behov av behöriga förskollärare och lärare. Huvudmannens arbete med att kartlägga förskollärares och lärares behörighet sker strukturerat och återkommande samt följs av en analys av behov både på kort och lång sikt. Utifrån målet att öka andelen behöriga förskollärare och lärare arbetar förvaltningschef, verksamhetschefer, avdelningen för human resources (HR) och rektorer med att kartlägga och analysera både behoven av behöriga förskollärare och lärare och behovet av behörighetsgrundande utbildning. I samband med rektorernas tjänsteplanering inför kommande läsår samlar huvudmannen in information om nuläge och framtida behov av behöriga lärare som bygger på elevantal, antal tjänster och ämnesbehörigheter inom de olika stadierna. Kartläggningen omfattar även pensionsavgångar och demografiska prognoser för flera år framåt. Det finns också en kompetensförsörjningsplan. Den omfattar exempelvis kartläggning av pensionsavgångar och en kompetensanalys där huvudmannen identifierat behov av behöriga lärare i praktisk-estetiska ämnen, moderna språk och lärare i fritidshem. Vidare framgår att huvudmannen utifrån de framtagna bakgrundsfaktorerna har fokus på att höja och bredda befintliga lärares behörighet. Därutöver görs särskilda kartläggningar vid behov, exempelvis behörigheten i ett visst ämne eller behörigheten på fritidshem. Ett exempel på en aktuell kartläggning som huvudmannen genomför är att kartlägga vilka behov det finns av att öka behörigheten hos förskollärare som undervisar i förskoleklass kopplat till införandet av den tioåriga grundskolan. Huvudmannen genomför även en kartläggning av behov av behöriga lärare i ämnet svenska som andraspråk för att använda den som underlag då huvudmannen ska fatta beslut om ytterligare insatser ska göras för att öka andelen behöriga lärare i ämnet med hjälp av behörighetsgrundande utbildning. Såväl rektorsgruppen som verksamhetscheferna använder sedan kartläggningen för att identifiera var de största utmaningarna finns, såväl på övergripande nivå som på skolenhetsnivå, och om det finns behov av någon samordnad insats från huvudmannen. Nu diskuterar de till exempel vilka insatser som ska göras utifrån att de har identifierat behov av lärare i de naturorienterande ämnena, matematik och svenska som andraspråk, vilket också överensstämmer med den statistik från Skolverket och insänd information som Skolinspektionen tagit del av.

Rektorn för Byttorpsskolan F-6 arbetar strukturerat med att kartlägga och följa upp behoven av behöriga förskollärare och lärare vid skolenheten. I samband med arbetet med tjänstefördelningen inför kommande läsår

kartlägger rektorn lärarnas behörigheter men också behov som uppstår vid tjänstledigheter, pensionsavgångar och då vakanta tjänster utlyses. Underlaget kompletteras med information som framkommer vid medarbetarsamtalen. I kartläggningen ingår dock inte de lärare som undervisar skolenhetens elever på en annan skolenhet och som rektorn inte är chef för. Rektorn går varje termin igenom kartläggningen med skolenhetens förstelärare samt för dialoger med förskollärarna och lärarna kring resultatet av kartläggningen utifrån skolenhetens behov både vad gäller ämnen och årskurser. Om rektorn ser ett behov av att utöka behörigheten på skolenheten i något eller några ämnen eller årskurser följer rektorn en given struktur. I första hand överväger rektorn först en omorganisering, därefter rekrytering och slutligen utökning av behörigheter genom behörighetsgrundande utbildning. I sin kartläggning har rektorn tidigare identifierat ett stort behov av behöriga lärare i många ämnen och årskurser, där en del av behoven kunde tillgodoses med hjälp av en omorganisation. Enligt rektorns senaste analys är behovet av behörighetsgrundande utbildning nu störst i ämnena svenska som andraspråk och slöjd. Behovet av fler behöriga lärare i ämnet svenska som andraspråk har lyfts till huvudmannen som i sin tur även identifierat ett behov på övergripande nivå.

Arbetsfördelning och samverkan

Det är en tydlig ansvars- och arbetsfördelning mellan huvudmannen och rektorerna gällande kartlägningsarbetet. Ansvars- och arbetsfördelningen synliggörs i det gemensamma kalendarier där det framgår vilka underlag som rektorerna på respektive skolenhet förväntas sammanställa och som sedan utgör grunden för gemensamma diskussioner gällande behov av behöriga förskollärare och lärare i organisationen. HR och verksamhetscheferna har ett tydligt uppdrag i kartlägningsarbetet. Det finns exempelvis en mall för vad rektorer ska lämna in för uppgifter och som sedan sammanställs inför gemensamma diskussioner på rektorsmöten och vid verksamhetschefernas medarbetarsamtal med rektorerna. Utöver det långsiktiga arbetet kartlägger och analyserar rektorerna behoven på sina skolenheter vid behov samt diskuterar lösningar vid de återkommande rektorsmötena.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver i sin kartläggning inkludera samtliga lärare som undervisar skolenhetens elever.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att elever på skolenheten undervisas i några ämnen av lärare på en annan skolenhet. I dagsläget ingår inte dessa lärare i rektorns kartläggning, vilket medför att rektorn inte har en heltäckande bild av behoven av behöriga lärare. Det finns därför en risk att rektorn inte har kännedom om ifall lärarna är legitimerade och behöriga för de ämnen de undervisar i vilket riskerar att elever undervisas av obehöriga lärare utan rektorns kännedom.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn inkluderar samtliga lärare som undervisar eleverna i sin kartläggning. På så vis får rektorn en heltäckande bild av behörigheten bland lärarna som undervisar eleverna och kan utifrån det analysera behoven av behöriga lärare.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning. I det ingår hur huvudmannen och rektorn utifrån identifierade behov arbetar med insatser för att öka behörigheten bland befintlig undervisande personal. Arbetet med att informera personal om möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning, uppmuntra dem och ge stöd för att kunna delta i behörighetsgrundande utbildning ingår också. Vidare bedöms hur huvudmannen och rektorn planerar och följer upp deltagande i behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare, förskollärare, rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument.

Insatser utifrån identifierade behov

Huvudmannen arbetar aktivt med insatser för att förskollärare och lärare ska delta i behörighetsgrundande utbildning utifrån identifierade behov. Då huvudmannen identifierat ett behov av behöriga förskollärare och lärare inom organisationen diskuteras behoven i rektorsgruppen och därefter fattar huvudmannen beslut om insatser för att öka behörigheten bland befintlig personal. Exempel på detta är när huvudmannen identifierade ett behov av att utöka behörigheten i ämnet svenska som andraspråk. Inom

organisationen beslutade huvudmannen att organisera en utbildning tillsammans med ett lärosäte. Då det finns ett fortsatt behov kommer huvudmannen att erbjuda ytterligare en behörighetsgrundande utbildning i ämnet svenska som andraspråk. Huvudmannen har också identifierat behov av behöriga lärare i praktisk-estetiska ämnen men har inte fattat något beslut om insatser. Vidare för huvudmannen diskussioner med olika lärosäten i syfte att skapa möjligheter för lärare att utöka sin behörighet. Sammantaget genomför huvudmannen övergripande insatser för att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning utifrån identifierade behov.

Rektorn för Byttorpsskolan F-6 genomför regelbundna insatser för att utifrån identifierade behov öka behörigheten bland befintlig personal genom behörighetsgrundande utbildning. Utifrån sin kartläggning har rektorn identifierat att det finns behov av behöriga lärare i ämnena slöjd och svenska som andraspråk. Rektorn har gjort insatser för att öka andelen behöriga lärare i dessa ämnen. Exempelvis har en lärare tidigare läst behörighetsgrundande utbildning i ämnet slöjd och ytterligare en lärare har sökt en behörighetsgrundande utbildning i ämnet. Vidare har skolan ett fortsatt behov av behöriga lärare i ämnet svenska som andraspråk och utifrån att huvudmannen avser att ge fortsatta möjligheter till behörighetsgrundande utbildning i ämnet planerar rektorn för att fler lärare ska delta i utbildningen.

Information, stöd och uppmuntran att delta i utbildning

Huvudmannen ger information och uppmuntrar personal samt ger stöd till lärare som läser behörighetsgrundande utbildning. Generellt uppmuntrar huvudmannen till alla former av akademiska studier och rektorerna har fått i uppdrag av huvudmannen att uppmuntra lärare att öka sin behörighet i ämnen det råder brist i. Information ges via intranätet och genom att huvudmannen informerar rektorer och personal om olika utbildningsmöjligheter samt vilka stadsbidrag som är aktuella. Vidare genomför huvudmannen årligen en riktad insats för att öka behörigheten inom förvaltningen genom att bjuda in icke legitimerade lärare till en informationsträff. Där informerar legitimerade lärare om läraryrket och nyexaminerade lärare berättar hur studier och arbete kan kombineras samt att ett lärosäte informerar om lärarutbildningen. I huvudmannens organisation är det tydligt att det är rektorerna som har huvudansvaret för att informera och stödja lärarna vid behörighetsgrundande utbildning och det har tydliggjorts i underlaget för medarbetarsamtalen. Huvudmannen har en framtagen rutin gällande villkoren för behörighetsgrundande studier. Av rutinen framgår att det är huvudmannen som beslutar om vilka ämnen som är aktuella och vilket stöd som ges. Efter avslutad utbildning och utökad legitimation tilldelas läraren ett lönepåslag. Huvudmannen

stödjer lärare att delta i behörighetsgrundande utbildningar. Då det finns ett identifierat behov står huvudmannen för kostnaderna för kurslitteratur och resor till lärosäte. I de fall då huvudmannen har beslutat om en kommungemensam satsning då kan det även vara aktuellt att lärare får viss tid till studier på arbetstid. Ett exempel på det är då lärare läste behörighetsgrundande utbildning för att bli behöriga i svenska som andraspråk.

Rektorn för Byttorpsskolan F-6 arbetar strukturerat med att informera, uppmuntra och ge stöd till förskollärare och lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Rektorn uttrycker en tydlig vilja att lärare ska gå behörighetsgrundande utbildning och uppmuntrar till att fler lärare ska studera för att utöka sin behörighet utifrån de behov som finns på skolenheten. Rektorn informerar förskollärarna och lärarna om vilka prioriterade ämnen eller områden huvudmannen identifierat och där behörighetsgrundande utbildning kommer att genomföras. Det sker vid arbetsplatsträffar, i arbetslagen och vid medarbetarsamtal. Rektorn informerar också om det stöd som huvudmannen kan ge vid denna typ av studier. I samband med medarbetarsamtalen diskuterar rektorn olika vägar till behörighet med de förskollärare eller lärare det berör. Rektorn tar även upp detta vid nyanställning om rekryteringen inte fullt ut motsvarar skolenhetens behov. Flera lärare på skolenheten har gått eller ska gå behörighetgrundande utbildning. För några av lärarna är det utbildningen i svenska som andraspråk som huvudmannen har initierat som är aktuell och för andra lärare är det i andra ämnen. Utöver det stöd i form av förutsättningar som lärarna får från huvudmannen så stödjer rektorn lärarna på individnivå så att de kan kombinera arbete med studier.

Planering och uppföljning av utbildningsinsatser

Huvudmannen och rektorn planerar för utbildningsinsatser utifrån identifierade behov. Huvudmannen och rektorn planerar för genomförandet av de insatser som identifierats på övergripande nivå och på skolenhetsnivå. Huvudmannen planerar för de utbildningar som huvudmannen initierar så att utbildningen ska falla väl ut. Ett exempel på det är att huvudmannen anordnar nätverksträffar för de som läser behörighetsgrundande utbildning i svenska som andraspråk, som ett led i att skapa förutsättningar för lärarna att lyckas med utbildningen. På Byttorpsskolan F-6 sker planering och stöd inför en behörighetsgivande utbildning individuellt. Rektorn ger exempelvis stöd i form av ledighet för studier och anpassningar i tjänsten. Vidare ska en överenskommelse om deltagande i en behörighetsgrundande utbildning dokumenteras i lärarens individuella kompetensutvecklingsplan tillsammans med rektorn och den nya lärarlegitimationen eller examensbevis ska uppvisas efter genomgången utbildning.

Huvudmannen och rektorn följer upp deltagandet samt vilka som fullföljer utbildningarna. Det sker exempelvis genom de månatliga mötena med rektorerna och att rektorerna följer upp utbildningen i kontinuerliga samtal med de studerande. Vidare har en verksamhetsutvecklare haft dialoger med de lärare som deltog i utbildningen i svenska som andraspråk i syfte att utvärdera stödet under studietiden. Det framkom att utbildningen var uppskattad men periodvis krävande. Huvudmannen avser nu att justera stödet så att det bättre motsvarar de behov som finns under utbildningen. Rektorn följer kontinuerligt upp de studerandes situation vid individuella samtal i syfte att undersöka om ytterligare stöd behövs.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Lundkvist

X Ingela Åkerman Jansson

Föredragande
Signerat av: Ingela Åkerman Jansson

I handläggningen av ärendet har även Karolina Hallenberg och Emelie Svensson deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8–10, 13, 16–21, 34 a §§

4 kap. 3–4 §§

Förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

2 kap. 2–7 b, 35, 44–53 §§

3 kap.

4 kap. 4 §

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Byttorpsskolan F–6 den 23 februari. Besöket genomfördes av utredarna Ingela Åkerman Jansson, Karolina Hallenberg och Emelie Svensson.

Byttorpsskolan F–6 omfattar förskoleklass, årskurserna 1–6 samt fritidshem. Det går cirka 230 elever på skolenheten. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor. Skolverkets statistik visar att år 2025 är det 57,9 procent av lärarna (heltidstjänster) som är legitimerade och undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i. Av den dokumenten som Skolinspektionen tagit del av i samband med granskningen framgår att på Byttorpsskolan är 28 av 34 lärare legitimerade förskollärare eller lärare. Fjorton av dessa undervisar i ämnen, årskurser eller en skolform som de inte är behöriga i.

Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök på skolenheten är det en lärare som går en behörighetsgrundande utbildning.

Borås kommun ansvarar för 38 grundskoleenheter, varav Byttorpsskolan är en. Skolverkets statistik visar att år 2025 varierar andelen legitimerade lärare (heltidstjänster) i grundskolan som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i mellan 41,3 procent och 95,9 procent vid kommunens skolenheter.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med förskollärare och lärare
- En intervju med rektorn
- En intervju med representanter för huvudmannen
- En intervju med ett urval av rektorer inom huvudmannens organisation
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Statistik från Skolverket.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän och skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2026.